

ทำได้ไหม? ถ่ายคลิปตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่

ในปัจจุบันประชาชนสามารถถ่ายคลิปบอกเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ได้ผ่านสื่อออนไลน์ แต่การโพสต์คลิปที่มีภาพบุคคลอื่นต้องอยู่ในขอบเขตของ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นที่ทราบว่าหากเป็นการถ่ายคลิปเพื่อบันทึกเป็นหลักฐานจะทำได้หรือไม่ โดยเฉพาะหากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดระหว่างตำรวจและประชาชน จะสามารถถ่ายคลิปตำรวจได้หรือไม่ คำตอบคือ ไม่มีข้อกำหนดใดให้โทษการถ่ายคลิปตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ซึ่งสรุปว่าหากเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตน ตีชม ด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ในกรณีดังกล่าวผู้กระทำไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหรือจับกุม สามารถถ่ายรูป หรือถ่ายคลิปไว้เป็นหลักฐานได้ ไม่เป็นการละเมิดสิทธิ และไม่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด เมื่อถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการตรวจค้น จับกุม ผู้ถูกตรวจค้นหรือถูกจับกุม อาจกลัวว่าอาจจะถูกกลั่นแกล้ง จึงถ่ายคลิปไว้เป็นหลักฐานป้องกันตัวเองนั้นสามารถทำได้ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง และป้องกันการยืดเยื้อข้อหา หรือของกลางได้ เพราะเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องนี้ จึงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามกฎหมาย ที่ผู้ถูกค้นถูกจับ รวมทั้งญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง จะรวบรวมพยานหลักฐานไว้เบื้องต้นได้ โดยมีเงื่อนไขคือต้องไม่เป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน หากเจ้าพนักงานกระทำความผิดจริง สามารถนำภาพหรือคลิปวิดีโอมาเปิดเผยได้โดยไม่เป็นการหมิ่นประมาท แต่ต้องไม่ทำการตัดแปลง แก้ไขภาพหรือคลิปวิดีโอ ในลักษณะนำความเท็จมาเผยแพร่ นอกจากนี้ไม่มีกฎหมาย รับรอง หรือคุ้มครองเจ้าพนักงานตำรวจให้อ้างได้ว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล เพราะการปฏิบัติหน้าที่นั้น ไม่ใช่เหตุปกตินในชีวิตประจำวันของเจ้าพนักงานตำรวจ แต่เป็นเรื่องระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งแตกต่างจากเวลาออกราชการ เช่น ขณะพักผ่อนอยู่กับครอบครัว มีคนไปถ่ายรูปโดยเจ้าตัวไม่อนุญาต ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้น เวลาตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการ จึงไม่ใช่เรื่องส่วนตัว

ความผิดหากถ่ายคลิปโดยเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งการถ่ายคลิปตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องไม่เป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เพราะหากการถ่ายคลิปชี้ชัดว่าไม่ใช่เพื่อการเก็บไว้เป็นหลักฐานป้องกันตัวเอง แต่มีลักษณะเพื่อขัดขวางหรือคุกคามเจ้าหน้าที่ ก็อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 138 และ มาตรา 397 อย่างไรก็ตามต้องระวังเรื่องการโพสต์คลิปเพราะอาจมีความผิดได้ แม้การถ่ายคลิปสามารถทำได้ตามเงื่อนไขข้างต้น แต่การเผยแพร่ตัดแปลงทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด (เผยแพร่ผิดไปจากความจริง) และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางเสียหาย หรือเรียกง่ายๆ ว่า โพสต์เรียกทัวร์ ถือเป็นความผิด มีโทษปรับสูงสุดถึง 200,000 ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 และอาจเข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ โทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท

มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3798/2564 ซึ่งจำเลยถูกตำรวจฟ้องเพราะไปถ่ายคลิปวิดีโอขณะตั้งด่านตรวจแอลกอฮอล์ เพื่อตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ก็ถูกตำรวจแจ้งความขอหาขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และขอหาก่อความเดือดร้อนรำคาญ เมื่อศาลดูคลิปแล้วก็พบว่าไม่ได้ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด และไม่ได้ก่อความเดือดร้อนรำคาญด้วย ศาลฎีกาจึงพิพากษายกฟ้องโดยให้เหตุผลว่าการถ่ายคลิปของจำเลยนั้นเป็นไปเพื่อการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่